ANNVAM

MAGISTRORVM

CREATIONEM ATQVE INAVGVRATIONEM

D. XXV. FEBR. CIↃIↃCCCXIX

IN CONCLAVI ORDINIS PHILOSOPHORVM

PERACTAM

NVNCIAT

GODOFREDVS HERMANNVS

H. T. DECANVS

Praemissa est dissertatio de Musis fluvialibus Epicharmi et Eumeli.

Est quaedam etiam nesciendi ars et scientia. Nam si turpe est nescire, quae possunt sciri, non minus turpe est, scire se putare, quae sciri nequeunt. Alterum enim segnitiem aut inertiam, alterum assentandi levitatem aut temeritatem coniectandi arguit. Posita est autem haec, quam dico, ars in eo, ut quis cognito, quousque progredi sciendo liceat, quod citra est, strenue persequatur; quod autem ultra est, ab eo sese abstineat. Volo hanc rem exemplo illustrare, quod suppeditant ea, quae veteres de Musis retulerunt. Nam neque qui olim doctum de his syntagma scripsit, Lilius Gregorius Gyraldus, nec nuper Frider. Christ. Petersenius, cuius dissertatio de Musarum apud Graecos origine, numero, nominibusque in Miscellaneis Hafniensibus tom. I. fasc. I. edita est, aut alii, qui hunc locum attigerunt viri docti, illud, quod omnium difficillimum in hac disputatione est, satis commode videntur explicuisse. Ac de numero Musarum, quas alii tres, alii quattuor, alii septem, quidam octo, plerique novem esse dixerunt, e Graecis scriptoribus mentionem fecerunt Diodorus Siculus IV. 7. exscriptus ab Eusebio Praep. Eu. II. 2. p. 54. Plutarchus Q. Symp. IX. 14. et de animae creatione in Timaeo p. 1029. D. Pausanias IX. 29, 2, et 30, 1., de quo loco recte iudicavit Petersenius p. 93. Comparandus Antipater Sidon. ep. 35. (in Iacobsii nova Anthol. t. II. p. 692.) Porro Cornutus c. 14. scholiastes Apollonii Rhodii ad III. init. Tzetzes ad Hesiodi O. et D. p. 6. quocum consentiunt Eudocia p. 294. et fragmentum de Musis in Catal. bibl. Matritensis p. 320. et apud Ruhnkenium Epp. crit. p. 222. (309 ed. tert.) Ex Latinis autem Varro apud Augustinum de doctr. Christ. II. 17. Cicero de N. D. III. 21. Arnobius adv. gent. III. p. 121. ed. Antv. 1582. Servius ad Virg. Ecl. VII. 21. et ad Aen. I. 8. Sed quae ab his scri-

ptoribus tradita sunt, in his nihil tam mirum est, quam quod a Tzetza et Eudocia et in fragmento illo de Musis his verbis perscriptum est: *Εὔμηλος μέντοι ὁ Κορίνθιος τρεῖς φησὶν εἶναι, θυγατέρας Ἀπόλλωνος, Κηφισσοῦν, Ἀπολλωνίδα, Βορυσθενίδα.* Et paullo post: *Ἐπίχαρμος δὲ ἐν τῷ τῆς Ἥβης γάμῳ ἑπτὰ λέγει, θυγατέρας Πιέρου καὶ Πιμπληΐδος νύμφης· Νειλοῦν, Τριτώνην, Ἀσωποῦν, Ἑπταπόλην, Ἀχελωΐδα, Τιπόπλουν, καὶ Ῥοδίαν.* Sic est apud Tzetzam et Eudociam. Sed in fragm. ap. Iriart. Musarum nomina sic scripta: *Νϊοιλοῦν, Τριτώνην, Ἀσωποῦν, Ἀχελωΐδα, Τιτόπλουν, Ἑπταπόρην, καὶ Ῥοσίαν.* Facile apparet, haec nomina, si non omnia, certe maximam partem a fluviis repetita esse. Mittamus nunc Eumelum, et videamus illa, quae Epicharmus posuit. Ac mirum foret, si, quum Nilo, Tritone, (haec enim genuina nominis scriptura est,) Asopo, Achelois, aperte a fluviis nominatae sint, non idem factum esset in caeteris nominibus. At horum duo non minus, quam illa, quae diximus, a fluviis ducta esse, Homeri versus docet Iliad. *μ.* 20.

Ῥῆσός θ᾽, Ἑπτάπορός τε, Κάρησός τε, Ῥοδίος τε.

quem sequutus Hesiodus in Theog. 341. scripsit,

Νέσσον τε, Ῥοδίον θ᾽, Ἁλιάκμονά θ᾽, Ἑπτάπορόν τε.

Ex quo intelligitur, recte in fragmento illo *Ἑπταπόρην*, apud Tzetzam autem et Eudociam *Ῥοδίαν* legi. Hoc minus dubitari poterit, quin etiam quod solum reliquum est, corruptum nomen *Τιπόπλουν* vel *Τιτόπλουν*, ab aliquo fluvio ductum sit. Emendationem eius aliis relinquam. Mihi verisimillimum videbatur, ex *Πακτωλοῦν* depravatum esse.

Sed sublata quae in ipsis nominibus erat difficultate, videamus, quae caussa fuerit, quare a fluviis haec nomina omnia repeterentur. Ac Petersenius acquievit in Creuzeri sententia, viri in omni antiquitate versatissimi. Is in doctrina symbolica vol. III. p. 288. nymphas omnes dictas esse Musas contendit: in quam rem primo Stephani Byzantini auctoritate utitur, cuius haec verba sunt: *Τόῤῥηβος, πόλις Λυδίας, ἀπὸ*

Τοῤῥήβου τοῦ Ἄτυος. τὸ ἐθνικὸν, Τοῤῥήβιοι· καὶ θηλυκὸν, Τοῤῥηβίς. ἐν δὲ τῇ Τοῤῥηβίδι ἔστιν ὄρος Κάριος καλούμενον, καὶ ἱερὸν τοῦ Καρίου ἐκεῖ· Κάριος δὲ, Διὸς παῖς καὶ Τοῤῥηβίας, ὡς Νικόλαος τετάρτῳ· ὃς πλαζόμενος περί τινα λίμνην, ἥτις ἀπ᾽ αὐτοῦ Τοῤῥηβία ἐκλήθη, φθογγῆς νυμφῶν ἀκούσας, ἃς καὶ Μούσας Λυδοὶ καλοῦσι, καὶ μουσικὴν ἐδιδάχθη, καὶ αὖ τοὺς Λυδοὺς ἐδίδαξε· καὶ τὰ μέλη διὰ τοῦτο Τοῤῥήβια ἐκαλεῖτο. Sic scribendus hic locus, qui neque in editionibus satis recte scriptus est, et aliter tentari debebat a Creuzero in fragm. histor. Gr. p. 156. Porro scholiasten Theocriti affert Creuzerus ad V. 149. et VII. 92. In priore loco nihil de Musis aut nymphis: in altero haec inveniuntur: νύμφαι· ἐν εἰρωνείᾳ, ὡς πρὸς αἰπόλον· ἐχρῆν γὰρ εἰπεῖν, αἱ Μοῦσαι. εἰ μή τις περιέργως (sic scribendum pro παρέργως) τὰς νύμφας ἀκούει Μούσας. οὕτω γὰρ αὐτὰς οἱ Λυδοὶ καλοῦσιν. Tum Suidam in v. νύμφαι: καὶ αἱ Μοῦσαι δὲ ὑπὸ Λυδῶν νύμφαι, quae iisdem verbis apud Photium leguntur. Et Hesychium, qui in v. νύμφαι ita: καὶ Μοῦσαι θεαί, et in v. νύμφη sic, καὶ ἡ Μοῦσα. Denique ut ostendat, proprium hoc fontium creditum esse, ut divino quodam spiritu animos afflarent, iis utitur, quae I. H. Vossius ad Virgilii Ecl. VII. 21. attulit, et illo quidem potissimum loco, quem is ex hymno quodam Apollinis apud Porphyrium de antro nympharum cap. VIII. p. 8. adscripsit. Verba Porphyrii haec sunt: ὅτι δὲ καὶ ταῖς νύμφαις ἀνετίθεσαν ἄντρα, καὶ τούτων μάλιστα ταῖς Ναΐσιν, αἳ ἐπὶ πηγῶν εἰσί, κἀκ τῶν ὑδάτων, ἀφ᾽ ὧν εἰσὶ ῥοαί, Ναΐδες ἐκαλοῦντο, δηλοῖ καὶ ὁ εἰς Ἀπόλλωνα ὕμνος, ἐν ᾧ λέγεται· σοὶ δ᾽ ἄρα πηγὰς νοερῶν ὑδάτων τάμον ἄντροις, μίμνουσαι, γαίης ἀτιταλλόμεναι πνεύματι, Μούσης θέσπιν ἐς ὀμφήν, ταὶ δ᾽ ὑπὲρ οὖδας διὰ πάντα νάη ῥήξασαι, παρέχουσι βροτοῖς γλυκερῶν ῥείθρων ἀλιπεῖς προχοάς. Hymnus hic, nisi forte ipsius est Porphyrii, certe alius est ex recentiorum Platonicorum schola, ut et metrum anapaesticum, quo veterum nullus in tali genere poematis usus est, et epitheton illud aquarum νοερῶν, quo Platonici illi nimis delectabantur, ostendit. Videtur autem sic scribendum esse hoc fragmentum:

σοὶ δ' ἄρα πηγὰς νοερῶν ὑδάτων
τάμον, ἄντροις μίμνουσαι, γαίης
ἀτιταλλόμεναι πνεύματι Μούσης
θέσπιν ἐς ὀμφήν· ταὶ δ' ὑπὲρ οὖδας
διὰ πάντα νάπη ῥήξασαι, ἀεὶ
παρέχουσι βροτοῖς γλυκερῶν ῥείθρων
ἀλιπεῖς προχοάς.

In quibus versibus notandum verbum ἀλιπεῖς a λείπειν deductum, quod neglectum est in lexicis. Accedant ad haec Servii verba ad Virg. Ecl. VII. 21. *ut autem poetae invocent nymphas, sicut hoc loco, item in fine,* extremum hunc, Arethusa, mihi concede laborem, *haec ratio est, quod secundum Varronem ipsae sunt nymphae, quae et Musae, nec immerito: nam aquae motus musicen efficit, ut in hydraulia videmus. Sane sciendum, quod idem Varro tres tantum Musas esse commemorat, unam, quae ex aquae nascitur motu; alteram, quam aeris ictu efficit sonus; tertiam, quae in mera tantum voce consistit.* Iam vero quid his omnibus efficitur? Nihil amplius, quam haec duo: unum, Musas ab Lydis etiam nympharum nomine appellatas esse; alterum, nymphas fontium, ut quae mentes divino afflatu impleant, nonnumquam Musarum loco a poetis invocari. Et ad Lydos quidem quod attinet, non nymphas apud illos Musarum appellationem, sed Musas nympharum habuisse, scholiastes Theocriti, Hesychius, Suidas, Photius apertissime significant: idemque voluisse Stephanum, res ipsa docet: sed epitomator negligenter scripsit, ἃς καὶ Μούσας Λυδοὶ καλοῦσι, quum deberet ita, νύμφας δὲ τὰς Μούσας Λυδοὶ καλοῦσι. Eadem negligentia Servius de Varronis sententia loquitur. Recte autem Lydi. Nam generale nomen nympharum est, ut Musae omnino sint in nymphis numerandae, sed non contra, ut nymphae omnes etiam sint Musae. Et sic scriptores antiqui omnes his nominibus utuntur: v. c. Lycophron v. 275. nymphas nominans, αἳ φίλαντο Βηφύρου γάνος, Λειβηθρίην θ' ὕπερθε Πιμπλείας σκοπήν: ubi Tzetzes: θρηνηθεὶς ταῖς νύμφαις, ἤτοι ταῖς Μούσαις, αἵτινες

περὶ τὴν Πίμπλειαν καὶ Λειβήθριαν, καὶ τὸν Βήφυρον οἰκοῦσιν. De iisdem distincte Pausanias IX. 34, 3. *ἀγάλματα δὲ ἐν αὐτῷ Μουσῶν τε καὶ νυμφῶν ἐπίκλησιν ἐστὶ Λειβηθρίων.* Quoniam enim nymphae deae sunt ubique latentes, quarum aliae fontes, aliae montes, aliae arbores habitant, occulto earum numine corripi putabantur homines, quicumque insolenti aliquo animi motu, cuius caussa non appareret, capti viderentur, qui *νυμφόληπτοι* dicebantur: unde etiam Musae, quarum eadem vis esset, nympharum nomine comprehendi solebant. Nugatur de hac nympharum potestate more suo Hermias ad Plat. Phaedr. p. 75. 87 seq. 91 seq. Itaque quod Creuzerus existimat, nymphas Musas esse, unde concludit, quod repetiit etiam ad Cic. de N. D. p. 591. b. Maiam, quoniam nympha sit, esse etiam Musam, id haud recte conclusum esse, non opus est ut demonstrem. Sed huiusmodi ratiocinationibus maxima pars nititur eius, quam hodie plerique probant, mythologiae. Illud in hac re non possum silentio praetermittere, non debuisse Creuzerum in doctr. symb. vol. III. p. 287. ex eo, quod Scaliger ad Festum in v. *corniscarum* ex Hygino attulerat, *ex Iove et Moneta Maia,* aliquod suae sententiae firmamentum petere. Nihil enim aliud Scaliger, quam de sola Moneta cogitans, per negligentiam posuit Maiam, quum Musas, quas nominat Hyginus, dicere vellet. Ac saepius ille, ut qui nimium fideret memoriae, ita erravit. Aliud exemplum infra videbimus.

Revertor ad Epicharmum, de cuius Musis quae mota erat dubitatio, tantum abest, ut his, quae modo disputavimus, sublata sit, ut magis aucta esse videatur. Nam si ille, quod nomina, quae posuit, prodere videntur, nymphas fluviatiles dicere voluit, non potuit eas Musas vocare: quia Musae quidem nymphae, non autem etiam nymphae Musae sunt. Sin, quemadmodum eas nominavit Musas, etiam intelligi Musas voluit, absurdum videatur necesse est, quod nomina earum ab eo, quod nymphis convenit, non ab eo, quod Musarum proprium est, repetenda iudicavit. Repugnat hoc quum universae rationi, quam Graeci in mythologia sequuti sunt, tum

iis; quae alii scriptores de Musis retulerunt. Antiquissimae tres perhibentur Musae fuisse, quae alia alibi nomina, sed omnia a muneribus suis et officiis habuerunt. Quas Aloidae in Helicone constituerunt Musas, eae, ut Pausanias IX. 29, 2. dicit, Melete, Mneme, Aoede vocabantur. Tres colebant etiam Sicyonii, quarum uni nomen Polymathiae fuisse narrat Plutarchus Symp. Q. IX. 14. p. 746. E. Ex eodem Plutarcho ibidem p. 744. C. intelligitur, Delphos, harmoniam respicientes, tres, quas colebant Musas, Neten, Mesen, Hypaten dixisse. De quattuor Musis, quas alii statuebant, Ciceronis testimonium exstat in III. de N. D. c. 21. his verbis: *iam Musae primae quattuor, natae Iove altero, Thelxiope, Aoede, Arche, Melete.* De iisdemque Tzetzes et Eudocia: *Ἄρατος δὲ ἐν τῇ πέμπτῃ τῶν ἀστρικῶν τέσσαρας λέγει, Διὸς τοῦ Αἰθέρος, καὶ Πλουσίας νύμφης, Ἀρχήν, Μελέτην, Θελξινόην, καὶ Ἀοιδήν.* Matris nomen apud Ciceronem excidisse putabat Heindorfius, quum libri post vocabulum *altero* addant *nata* vel *natae* vel *nece*: et est haec sane valde probabilis coniectura. Quamquam Creuzero non assentiar, qui Nedam, quae nutrix fuit Iovis, a Cicerone nominatam suspicatur p. 592. Quae coniectura non alio nititur fundamento, quam his verbis Pausaniae VIII. 47, 2. *εἰργασμέναι δὲ ἐπὶ τῷ βωμῷ Ῥέα μὲν καὶ Οἰνόη νύμφη παῖδα ἔτι νήπιον Δία ἔχουσιν· ἑκατέρωθεν δέ εἰσι τέσσαρες ἀριθμόν, Γλαύκη, καὶ Νέδα, καὶ Θεισόα, καὶ Ἀνθρακία, τῇ δὲ Ἴδη, καὶ Ἁγνώ, καὶ Ἀλκινόη τε καὶ Φρίξα. πεποίηται δὲ καὶ Μουσῶν καὶ Μνημοσύνης ἄγαλμα.* Scilicet ita colligit: non abhorrere a fabularum usu, alumnum cum nutrice sua concumbere; eo honore dignissimam fuisse Nedam, quae Callimacho *πρεσβυτάτη νυμφέων* dicatur; ex nutrice nasci Musas, valde esse consentaneum, quia Iovem nutrices eius *μαιώσαντο*, quod est verbum Callimachi ea de re, *μαῖα* autem et *Μοῦσα* teste Etymologo a communi radice, verbo *μῶσθαι*, dictae sint; Plusiae porro nomen, quo alii hanc matrem Musarum nominent, non esse a Musarum, quae eaedem nymphae sint, appellatione alienum, ut eo nomine etiam Neda, quae ipsa plu-

ribus officiis fungatur, quum et nutrix Iovis et fluminis nympha sit, vocari potuerit; denique Pausaniam statim a Neda reliquisque Iovis nutricibus nymphis ad Musarum et Mnemosynes, a qua alteram Cicero Musarum progeniem ducat, mentionem transire. Haec si quis paullo attentius considerabit, videbit ratiocinationem ita procedere: quia potuerit Iuppiter cum maxima natu nutricum suarum concumbere, concubuisse cum ea; nutrices illas quia Callimachus Iovem dixerit *μαιώσασθαι*, quod verbum communem habeat cum nominibus *μαῖα* et *Μοῦσα* originem, partum illum nutricis istius, de qua non constat an concubuerit cum quoquam, Musas fuisse videri; Musarum istarum mater quia Plusia ab aliis, propter multiplicem vim suam, dicta sit, potuisse id nomen Nedae, quae duplici et nutricis et nymphae fluviatilis munere fungatur, tribui; denique credibile esse, coniunctionem quamdam istius nymphae cum Musis fuisse, quia in eodem templo cum simulacris nympharum nutricum Iovis, infantem eum manibus gestantium, quarum in numero Neda sit, posita fuerint etiam Musarum simulacra, etsi non harum, quas Plusia illa sive Neda peperisset, sed aliarum, filiarum Mnemosynae, ut huius simulacrum ostendere. Haec cur me a Nedae nomine apud Ciceronem reponendo deterreant potius, quam perducant ad illam sententiam, non opus videtur ut pluribus ostendam. Illud adiiciam, apud Pausaniam reponendum esse nomen Nedae VIII. 31, 2. *πεποίηνται δὲ ἐπὶ τραπέζῃ καὶ νύμφαι· Νέδα μὲν Δία φέρουσά ἐστι νήπιον παῖδα:* commemorat autem simul cum ea Anthraciam et Hagno, quas etiam illo loco, quem supra attulimus, nominavit. Vulgo *Ναῒς* legitur, pro quo cod. Mosc. *Ναΐδα* praebet, aperte ex *Νέδα* corruptum. Caeterum si esse Nedam matrem Musarum aliquis demonstrare volet, debebit is etiam nomen illud ita explicare, ut matri Musarum conveniat. In quo genere lapsus est etiam Petersenius p. 111. Musas et Horas a Pausania I. 19, 4. Thestii filias perhiberi dicens: quod nec potuit dicere Pausanias, nec dixit. Aptius alii cum Euripide Harmoniam dixerunt Musarum matrem esse: v. schol. ad Eurip.

Med. 825. ed. Matth. et P. Elmsleium in ed. Medeae p. 208. Ciceronis quidem locum ego non puto ex his, quas nunc quidem habemus, aut codicum aut aliorum auctorum copiis emendari posse. Nam quod facile cuipiam in mentem veniat, Monetam ab eo nominatam esse, quam Musarum matrem et Livius Andronicus et Hyginus perhibent, quod nomen etiam apud Isidorum Orig. III. 14. ubi is Musas Iovis et Minervae filias dicit, reponendum videtur: id propterea parum est verisimile, quod illi omnes Monetam Latine dixerunt, quae Graece est Mnemosyne, commemorata illa a Cicerone ut aliarum Musarum mater. Atque has quoque Mnemosynae novem filias, ut tandem in viam redeam, a muneribus quibusdam suis appellatas esse, satis notum est, explicueruntque ea de re permulti veterum.

Quae quum ita sint, quid tandem fuisse dicemus, quod Epicharmus quas septem Musas enumeravit, iis appellaverit nominibus, quae non Musis, sed nymphis fluviorum convenirent? Ad coniecturam, deficientibus testimoniis, confugiendum esse apertum est. Ac profecto vereor ne ludificari se passi sint mythologi inepta sive Tzetzae doctrina, sive quis alius fuit, a quo hoc ille acceperat. Quid enim? Nemone cogitavit, Epicharmum, poetam comicum, non etiam alium quemquam huius fabulae auctorem commemorari? et ea quidem in fabula hoc ab illo scriptum esse, cuius iteratae editioni hunc ipsum titulum Musarum fecerit? Athenaeus III. p. 110. B. *Ἐπίχαρμος δὲ ἐν Ἥβης γάμῳ κὰν Μούσαις (τοῦτο δὲ τὸ δρᾶμα διασκευή ἐστι τοῦ προκειμένου) ἄρτων ἐκτίθεται γένη.* In ea fabula deos in nuptiis Hebes convivantes traductos fuisse, vel nomen primae editionis indicat: apertius autem declarat fragmentum, quod ex Musis attulit Athenaeus VII. p. 282. D. Quod fragmentum, foede corruptum, ita restituendum videtur:

τόν τε πολυτίματον ἔλοφ᾽, (ὃ δ᾽ αὖτε κἄλλος ὤνιος)
ἕνα μόνον, καὶ κῆνον ὁ Ζεὺς ἔλαβε, κἠκελήσατο
κατθέμεν γ᾽ αὐτῷ τέ οἱ καὶ τᾷ δάμαρτι θὠτέρῳ.

i. e. *pretiosum elopem, (est autem hic adhuc alius venalis)*

unum tantum, et illum Iuppiter accepit, iussitque pecuniam certe numerare in suum uxorisque usum pro altero. Videtur vel piscator loqui, vel Iovis dispensator, non plures quam duos elopes venales narrans, quorum unum tantum, quod valde pretiosum hoc genus esset, Iuppiter accepisset, pro altero autem, ut is sibi Iunonique servaretur, neque emeretur ab alio, pretium iussisset solvi. Enumerabatur autem in ea fabula fere quidquid usquam piscium inveniretur: unde ea saepissime ab Athenaeo propter hanc caussam citatur. Et planissime arguunt verba Athenaei VII. p. 282. D. Ἐπίχαρμος δ᾽ ἐν Μούσαις τὸν μὲν ἔλοπα καταριθμεῖται· τὸν δὲ κάλλιχθυν, ἢ καλλιώνυμον, ὡς τὸν αὐτὸν ὄντα, σεσίγηκεν. Iam quid credibilius est, quam poetam, qui ita piscium appetentes deos introduceret, quum omnino de diis multa attulisse ridicula, tum maxime Musas, a quibus nomen repetitae editioni fecit, risui voluisse exponere? Quod si et ipsarum quae posuit nomina, et parentum, quos iis tribuit, consideramus, non multum a vero, ut opinor, aberrabimus, si eum id egisse coniiciemus, ut hasce Musas non eruditarum artium praesides, sed unice rei piscariae, quae summa apud gulosos istos deos sapientia haberetur, magistras exhiberet. Ita nihil apparet magis fuisse consentaneum, quam ut et ipsas a piscosis fluminibus dictas faceret, et parentes earum ex historia Musarum eos eligeret, qui ad hunc finem aptissimi viderentur, Pierum et Pimpleidem, quos Latine Pinguinum et Impletrinam dici licet. Nam haec duplex est piscosorum fluminum laus, si et pinguitudine piscium et copia excellunt: vide Herodotum IV. 53. Ne quis rideat hanc citationem, meminerit philologis haec scribi, aliter haud facile credituris. Consuetudinem piscium gregatim migrandi nescio an etiam in nominis Musarum explicatione spectaverit Epicharmus. Servius ad Aen. I. 8. dicit: *has Musas Siculus Epicharmus non multas, sed ὁμονοούσας dicit.* Scribendum: *has Musas Siculus Epicharmus non Musas, sed ὁμοῦ οὔσας dicit.* Haec derivatio placuit etiam aliis, ut serio Musas quasi ὁμοῦ οὔσας dictas putarent. Vide exempli caussa Plutarchum

de amore fraterno p. 480. F. Nisi forte ὁμοῦ ναούσας Epicharmus. Nihil addo. Satis est, si cavebunt posthac mythologi, ne nymphas fluviatiles Musas esse contendant.

Vellem vero etiam Eumeli Musae tam faciles sese praeberent. Sed in his illud, quod initio dicebam, faciendum erit, ut non inscienter nescire nos, quid istuc rei sit, confiteamur. De hoc Eumelo videndi Scaliger ad Euseb. Chron. p. 71 seq., Salmasius in Exerc. Plin. p. 602 seq., Groddeckius in Bibliotheca veteris litteraturae et artis Parte II. p. 94 seq. qui quos auctores affert, iis addendi van Goens ad Porphyr. de antr. nymph. p. 104. b. Gesn. ad Varr. de R. R. II. 5, 5. Mellmann. de caussis et auctoribus narrat. de mut. form. p. 61. Scripsit is προσόδιον in Delum, quod solum genuinum esse iudicat Pausanias IV. 4, 1. cui V. 19, 2. propter hoc carmen etiam epigrammata in arca Cypseli iure Eumelo adscribi posse videbantur. Non dubito eum propterea ita sentire, quod haec epigrammata, quorum quaedam affert et in illo et in praecedente capite, pariter ut illud προσόδιον, ex quo duos versus protulit IV. 33, 2. Dorica dialecto scripta erant, quum caetera, quae Eumelo tribuebantur, epicam dialectum haberent. Sunt autem illa Europia, Bugonia, *Νόστοι*, quorum qui mentionem facit scholiastes Pindari ad Ol. XIII. 31. apud eum male Eumolpum pro Eumelo nominari iam Gyraldus aliique viderunt; tum Titanomachia, quam Athenaeus VII. p. 277. D. dubium esse indicat, utrum Eumelus an Arctinus fecerit. Porro prosa oratione scriptus liber de rebus Corinthiis, quem Pausanias II. 1, 1. dubitat an non sit Eumeli. Theogoniam Hesiodi ab Eumelo in orationem prosam translatam esse ait Clemens Alexandrinus Strom. VI. p. 629. A. qui eum cum Acusilao consociat, et ambos vocat historiographos, ut dubitatum sit, an diversum ab illo Corinthio Eumelo voluerit intelligi. Salmasius quidem aperte erravit, quum hoc testimonio fretus Bugoniae nomen corruptum esse ex nomine Theogoniae contendit. Iam quum tot diversa et, ut videtur, auctorum etiam diversorum scripta Eumelo tribuantur, facile intelligitur, valde incertum

esse iudicium de eiusmodi re, quae neque in quonam illorum librorum scripta fuerit, constet, neque ipsis verbis Eumeli, quisquis ille sit, referatur. Id videmus autem factum in his, quae Tzetzes et Eudocia et fragmentum illud Hispanicum de Musis tradunt: *Εὔμηλος μέντοι ὁ Κορίνθιος τρεῖς φησὶν εἶναι τὰς Μούσας, θυγατέρας Ἀπόλλωνος, Κηφισσοῦν, Ἀπολλωνίδα, Βαρυσθενίδα.* Itaque parum considerate Ruhnkenius in Epp. crit. p. 222. eumdem Eumelum ait vulgarem Musarum genealogiam sequutum esse apud Clementem Strom. VI. p. 742. (621. D.)

Μνημοσύνης καὶ Ζηνὸς Ὀλυμπίου ἐννέα κοῦραι.

Nam unde constat, eumdem hunc esse Eumelum, quum tam incertum sit, quae genuina sint scripta Eumeli? Caeterum Scaliger ad Eusebium p. 71. memoriae errore hunc versum ita scriptum affert, repositis, quas genuinas esse ex Pausania collegerat, Doricis formis:

Μναμοσύνας καὶ Ζανὸς Ὀλυμπίου ἀγλαὰ τέκνα.

Igitur quid de tribus illis Eumeli Musis statuemus, quum neque verba ipsius habeamus, nec sciamus, quo in opere de iis scriptum fuerit? Non exstat enim, quod ego sciam, aliquod Eumeli fragmentum, unde coniecturam capere liceat, nisi forte illi oto versus, quos Ruhnkenius l. l. tractavit: qui non debebat Tzetzam ad Lycophronem v. 1024. et multo minus Pausaniam II. 3, 8. negligere, qui eosdem Eumeli versus respexerunt. In quibus versibus quum Aloei mentio fiat, Aloidae autem eodem Pausania auctore IX. 29, 2. trium Musarum cultum in Helicone constituerint, coniicere quis possit, has ipsas Musas, quas Meleten, Mnemen, et Aoeden appellatas scribit Pausanias, aliis nominibus ab Eumelo insignitas esse. Verum et plane incertum hoc est, nec, si verum esset, ullum inde lucrum faceremus. Itaque nihil nobis nisi ipsa illa de Musis istis narratio, quam consideremus, relicta est. In qua ante omnia videndum, an recte se habeant nomina ista Musarum. Et apud Tzetzam

quidem atque Eudociam legitur, *Κηφισοῦν*, *Ἀπολλωνίδα*, *Βαρυσθενίδα*. In fragmento de Musis autem, *ἰφισοῦν· πολλωνίδα· καὶ κρυσθενίδα*. Codex Paris. apud Ruhnkenium, *Κιφησιοῦν*, *Ἀπολλωνίδα*, *καὶ Βορυσθενίδα*. Hinc docti consentiunt, nomina Musarum fuisse *Κηφισσοῦν*, *Ἀπολλωνίδα*, *Βορυσθενίδα*. Mihi vero hoc minime satisfacit. Quid est enim, quare duae tantum Musae a fluviis nominatae sint, non etiam tertia? Id non modo mirum, sed ineptum est. Nam quae origine, muneribus, officiis coniunctae sunt, etiam nominibus debent cognatis appellari, nisi casu indita fuisse nomina putandum est, quod ab omni ratione mythologiae abhorret. Deinde vero tertia illa cur Apollonis dicta est, quod nomen etiam per se ineptum esse intelligitur? Filiam enim Apollinis significat. Atqui omnes hae tres Musae Apollinis filiae erant, ut non una earum, sed omnes dici Apollonides debuerint. Quae quum ita sint, non videtur mihi dubitandum esse, quin nomen illud *Ἀπολλωνὶς* corruptum sit, Musa haec autem, ut reliquae duae, ab aliquo fluvio fuerit appellata. Quam appellationem puto *Ἀχελωΐδα* fuisse, quod nomen et litterarum magnam cum illo altero similitudinem habet, et eo quoque videtur confirmari, quod sic etiam Epicharmi Musarum una nominata fuit.

Quod si etiam Eumeli Musae omnes a fluviis dictae sunt, quid hunc, quem non est credibile similiter, ut Epicharmum, lusisse, in mente habuisse censebimus? Ac profecto non dubito fore, qui tam manifesto nymphas fluviatiles istis nominibus significari putent, ut, etiam si alia argumenta omnia eripiantur, tamen vel sola Eumeli auctoritate fluviorum nymphas Musas dictas esse sibi persuadeant. Sed hi velim cogitent, aliquem tamen in ea fabula probabilem sensum inesse debere. Atqui si de nymphis fluviorum loquutus esset Eumelus, easque filias esse Apollinis dixisset, quid esset tandem, quare tres tantum commemorasset? Nam quidquid fuisset, quod eas ab Apolline procreatas diceret, certo non hos tantum fluvios, Cephissum, Acheloum, Borysthenem illo patre natos retulisset, in quibus plane non invenitur, quo ab aliis fluviis differant, sed compre-

hendisset omnes fluvios, ingentemque dixisset numerum esse istarum Apollinis filiarum, eo modo, quo Hesiodus fluvios multos, idemque et alii omnes Nereidum et Oceanidum non tres, sed quinquaginta numerant, ut ea magnitudine numeri infinitam multitudinem significent. Itaque vel propter numerum, quem posuit Eumelus, non possunt hae Musae fluviorum nymphae intelligi. Quod si Musas, non nymphas fluviorum esse putabimus, non video, quid aliud illa nomina indicare possint, quam cultum quemdam artis musicae ad Cephissum, ad Acheloum, ad Borysthenem, similiter ut Leonidae Alexandrino carmina sua dicuntur *Νειλαίη Μοῦσα Λεωνίδεω*, in Anthologiae ed. noviss. vol. I. p. 291. epigr. 321. At quis umquam quidquam inaudivit de praecipua quadam vel Musarum vel poetarum sede ad hos fluvios, praesertim ad Borysthenem? Quamobrem, ut ego quidem arbitror, si sapimus, non dubitabimus fateri, nescire nos, quid his tribus Musis voluerit Eumelus: sed simul tamen de eo nobis persuasum habebimus, idoneas ei rationes fuisse, quare et Musas eas vocaret, et earum patrem Apollinem perhiberet, et numero eas tres esse diceret, et illa, quae vidimus, nomina iis imponeret.

Sed ne sic ab hac re discedam, ut non saltem aliquam coniecturam in medium afferam, dicam, quid mihi hac de re cogitanti in mentem venerit: non qui id verum esse contendam, sed si forte aliis haec ansam praebere possint vel confirmandi suspicionem nostram, vel melius quid inveniendi. Apollinem, quisquis ille est, in primis apud Hyperboreos cultum, et ab his eam religionem in Graeciam traductam esse, satis notum est. Satis sit auctorem nominasse Pausaniam, V. 7, 4. X. 5, 4. De hoc Hyperboreorum Apolline Aelianus in Hist. Anim. XI. 1. ex Hecataeo Abderita haec scribit: *ἱεροί εἰσι τῷδε τῷ δαίμονι Βορέου καὶ Χιόνης υἱέες τρεῖς τὸν ἀριθμόν, ἀδελφοὶ τὴν φύσιν, ἑξαπήχεις τὸ μῆκος.* Male legitur *Χιόνος.* Chionen filiam Boreae memorat Apollodorus. Hi igitur tres fratres, ut refert Aelianus, quum consueto tempore solemnia sacra instituunt, ex Rhipaeis montibus immensa advolat multitudo cycnorum, considitque in

septo templi, atque ubi cantorum et citharistarum chorus hymnum deo canit, tam accurate hi cycni concinunt, ut si a praecentore indicatum vocis temperamentum exciperent. Non est obscurum, sacra haec Apollinis, consueto tempore a Boreae et Nivis filiis cum solemni cantu celebrari solita, nihil esse nisi veris reditum, qui quum homines, tum omnes animantes ad gaudium laetis vocibus exprimendum invitet. Nam tres illos ingentis staturae filios Boreae et Nivis, etsi eorum nomina non affert Aelianus, tamen facile colligi potest copiam aquarum intelligi, quae tabescente nive, soluto gelu, rupta et fluitante glacie profundantur. Eamdem rem alia fabula Eumelum expressisse suspicor, si quidem et Apollinis nomen, et Musarum appellatio, et numerus earum, et nomina etiam ita ad hunc finem conspirant, ut nihil, quod non aptissime conveniat, relinqui videatur. Et Apollinem quidem non dixerim, quod fortasse quis opinetur, solem esse: licet non contendam, non esse solem. Consistendum est enim in Graecae mythologiae finibus, in qua Apollo interemptor deus est, quidquid illud sit, in quo ea vis interimendi sit posita. Itaque ubi de hieme finienda sermo est, nihil attinet quaerere, quid sit, quod hiemem removeat, dummodo aliquis eius sit interemptor. Huius filias apertum est recte et apte Musas appellari, quum reversa laetiore anni tempestate ad hilaritatem et cantum omnia provocentur. Sunt autem illae numero tres, propter eamdem rationem, propter quam tres sunt Boreae et Chiones filii. Nam verni temporis vi et nives tabescunt, et gelus solvitur, et disiectam glaciem protrudunt flumina: hisque tribus in rebus ubi conspicua facta est vis peremptoris dei, sublata hieme iam ver adesse intelligitur. Has ipsas autem res etiam nomina illarum Musarum haud obscure significant. Nam *Κηφισσώ* ab eadem radice dicta est, a qua est *κάμπτειν*, et simile nomen *Κηφεύς*, quod alibi a nobis Latine Flexius dictum est. Indicat autem, si recte interpretamur Eumeli fabulam, torrentes, qui liquefacta nive tortuosis flexibus per declivia feruntur. Ab iisdem flexibus etiam fluvius Cephissus dictus est, de quo sic scribit Strabo IX.

p. 649. (424.): καὶ Ἡσίοδος δ' ἐπιπλέον περὶ τοῦ ποταμοῦ λέγει καὶ τῆς ῥύσεως, ὡς δι' ὅλης ῥέοι τῆς Φωκίδος σκολιῶς καὶ δρακοντοειδῶς·

ὅς παρὰ Πανοπίδα Γλήκωνά τ' ἐρυμνήν,
καί τε δι' Ὀρχομενοῦ εἰλιγμένος εἶσι δράκων ὥς.

Altera Musa, ut coniecimus, Ἀχελωῒς appellata fuit, quod nomen cognatum est cum vocabulis χέλυς et χελώνη: quae quum testam significent, indicari illo nomine videtur aqua viva, quae fit soluto tegmine glaciei. Atque hinc intelligitur etiam, qui factum sit, ut Ἀχελῷος apud Graecos de omni fluviorum et fontium aqua dici soleat: cuius rei qui hanc rationem reddunt, quod ante alios insignis hic fluvius sit, ipsi fatcantur necesse est, aptae explicationis desperatione hoc commentum sibi extortum esse. Multi enim sunt alii longe maiores atque illustriores fluvii, a quibus aqua, si claritas fluviorum respicienda esset, appellari potuisset. Et vel sic eiusmodi appellatio non minus fuisset inepta, quam si quis, quod inter homines Hercules excelluisset, quemvis hominem Herculem dicere vellet. Denique tertia Musa si Βορυσθενὶς ab Eumelo vocata est, vix puto dubitari posse, quin ille, ut impetum aquarum magnas glaciei moles secum auferentium indicaret, ad comparationem reliquorum duorum nominum eum respexerit fluvium, cuius nomen huic rei significandae accommodatissimum videretur, quum id more eo, quo Graeci in originibus vocabulorum explicandis luxuriantur, a robore Boreae ductum existimaret.

Sed veniendum est ad id, quod hanc nobis scribendi opportunitatem fecit. Etenim quum dies rediisset, quo sollemni ritu quotannis creari solent Philosophiae Doctores Artiumque liberalium Magistri, ne nunc quidem nobis licuit, nondum refecto a belli calamitatibus auditorio nostro, eam solemnitatem, ut olim, in conventu universae Academiae celebrare. Itaque quos, ut superioribus annis factum, in conclavi Ordinis nostri, et renunciavimus e diplomatis, et antiquo ritu Doctores creavi-

mus, Vobis, Rector Magnifice Academiae, Principes Celsissimi, Comites Illvstrissimi, Proceres Vtrivsqve Reip. Gravissimi, Commilitones Carissimi, hoc programmate qua decet observantia et nominamus, et commendamus. Iucundissimus autem redditus est nobis ille dies, quum, qui solus, quod sciamus, ex iis superstes est, quos ante hos L annos Ordo noster Magistros Artium creavit,

VIR PLVRIMVM REVERENDVS

CHRISTIANVS GOTTLIEB SCHMIDT

SCHOENFELDAE PROPE LIPSIAM SACRORVM ANTISTES

ex insperato ipse praesentia sua solemnitatem nostram condecoravit. Cui viro uti tum omnia fausta apprecantes gratulabamur, ita nunc eadem iteramus vota, optamusque, ut ei deus O. M. diuturnum placidae senectutis fructum largiatur. Renunciati autem deinde sunt hi, quos hoc anno tabulis publice propositis Philosophiae Doctores Artiumque Magistros creavimus:

CAROLVS THEOPHILVS BVDDENSIEG

GANGLOFFSOEMMERDAE ET SCHILFAE PROPE WEISSENSEAM VERBI DIVINI MINISTER

CAROLVS HENRICVS FROTSCHER

WEYRA NEOSTADIENSIS

TVM REG. SEM. PHILOL. ET SOC. GRAECAE SOD. IN SCHOLA THOMANA MAGISTER EXTRA ORD. NVNC RECTOR LYCEI SCHNEEBERGENSIS

CAROLVS EDVARDVS OTTO

DRESDENSIS. I. V. B.

CAROLVS AVGVSTVS IACOB

LIPSIENSIS

ALBERTVS LION

BAMBERGENSIS. REGII SEM. PHILOL. SOD.

IOANNES CAROLVS AENOTHEVS HILBENZ
BVDISSA LVSATVS

ADAMVS AVGVSTVS DE IACYNA
POLOCENSIS POLONVS. NVPER PROFESSOR IN LYCEO REGIO SEYNENSI

IOANNES CAROLVS NINNICH
OSTERFELDA THVRINGVS. CAND. THEOL. MAGDEBVRGENSIS

FRIDERICVS GOTTLOB FELLER
BISCHOFFSWERDA MISNICVS

CAROLVS FRIDERICVS MOERBE
HOYERSWERDA LVSATVS

CAROLVS FRIDERICVS ZILLER
KADITIENSIS
MINISTER SACR. ET CATECHETA AD INSTITVTVM EHRLICHII QVOD DRESDAE EST.

MAXIMILIANVS CAROLVS FRIDERICVS GVILIELMVS GRAEVELL
POT. REGI BORVSS. A CONSILIIS REGVNDAE REIP.

IOANNES PAVLVS NOEBE
LIPSIENSIS
AD AEDEM D. PETRI CATECHETA

IOANNES GODOFREDVS SCHMIDT
VCKERMVNDA POMERANVS
REV. MIN. CAND. ET PRAECEPTOR IN GYMNASIO REGIOMONTANO

CHRISTIANVS HENRICVS SCHVMANN
NEOKIRCHENSIS
LYCEI ANNAEMONTANI CONRECTOR

Antiquo deinde ritu hi creati sunt:

CAROLVS GOTTHOLD ERDMANN HOCHMVTH
GRIMMANVS. REG. SEMIN. PHILOL. SOD.

IOANNES FERDINANDVS CAROLVS DOERING
TREBITIO LVSATVS

GVSTAVVS SEYFFARTH
VBIGAVIA SAXO

FRIDERICVS CHRISTOPHORVS THOMAE
SCHOENEWERDA THVRINGVS

CHRISTIANVS FRIDERICVS RICHTER
HARTENSTEINENSIS

FRIDERICVS AVGVSTVS GEHE
LEVBNITIO DRESDANVS

IOANNES HENRICVS WOLFF
NEOSALZA MISNICVS

FRIDERICVS MEHLHORN
NVMBVRGENSIS. SOC. GRAECAE SOD.

CAROLVS AVGVSTVS HERTEL
DOEBELNA MISNICVS

IOANNES IACOBVS GERLACH
GENEVA HELVETIVS.

Quos artium bonarum Magistros quum civibus nostris, tum omnibus litterarum hominumque litteratorum fautoribus cupimus commendatos esse. P. P. in Vniversitate Litterarum Lipsiensi Dominica Invocavit a. cIↄIↄcccxix.